

Forslag til lov

om undladelse af at foretage opkrævning af de i loven om ordning af afløbsforholdene ved Ringkøbing fjord m. m. omhandlede lodsejerbidrag.

Fremsat den 4. februar 1954 af *ministeren for offentlige arbejder*.

§ 1.

Ministeren for offentlige arbejder bemyndiges til at undlade at foretage opkrævning af den del af de i medfør af § 4 i lov nr. 71 af 29. marts 1924 om ordning af afløbsforholdene ved Ringkøbing fjord m. m. omhandlede lodsejerbidrag, som endnu ikke er indbetalt til statskassen.

De til Ringkøbing Fjord Udvalget af 1950 indbetalte lodsejerbidrag bemyndiges det nævnte udvalg til at tilbagebetale til lodsejerne.

§ 2.

Den del af de anførte lodsejerbidrag, der i henhold til § 1, stk. 4, i lov nr. 141 af 30. marts 1942 om ændring i og tillæg til lov om landvinding er blevet inddraget af landbrugsministeren som låneberettigende gæld under landvindingssager, som har været forelagt afvandingskommissionen, bemyndiges landbrugsministeren til på de i § 3 i denne lov fastsatte betingelser at eftergive.

Hvor afdrag til statskassen allerede måtte være præsteret på landvindingslån, som om-

fatter sådanne inddragne lodsejerbidrag, bemyndiges statskassen til på samme betingelser at lade den del af afdragene, der vedrører den eftergivne gæld, enten tilbagebetale eller afskrive på den øvrige del af landvindingslånet.

§ 3.

Det er en betingelse for benyttelsen af de i § 2 givne bemyndigelser, at samtlige landvindingssager, som tidligere har været forelagt afvandingskommissionen, og hvori landbrugsministeren har inddraget lodsejerbidrag i henhold til § 4 i loven af 29. marts 1924 under landvindingsloven, underkastes en fornyet behandling i landbrugsministeriet, og at disse sager derefter på ny forelægges afvandingskommissionen, som vil have at fastsætte lodsejernes tilsvarende gæld til statskassen i henhold til § 2, jfr. § 5, i landvindingsloven uden hensyntagen til den arealerne i medfør af § 4 i loven af 29. marts 1924 pålignede gæld.

Bemærkninger til lovforslaget.

Ved § 1 i lov nr. 71 af 29. marts 1924 om ordning af afløbsforholdene ved Ringkøbing fjord m. m. blev der givet ministeren for offentlige arbejder bemyndigelse til ved Hvide Sande at anlægge bl. a. en afvandingsssluse og en skibsfartssluse således, at 25 pct. af en nærmere angiven del af anlægsudgifterne skulle godtgøres statskassen af de lods-

ejere ved Ringkøbing fjord, der måtte anses for interesserede i afvandingsforanstaltningernes gennemførelse.

De nævnte anlægsarbejder var endeligt fuldført med udgangen af september måned 1933, og de samlede anlægsudgifter blev derefter opgjort til 4 645 852 kr., hvoraf de interesserede lodsejeres

bidrag udgjorde 1 161 463 kr., der fordeltes af den i lovens § 4 omhandlede kommission (Ringkøbing Fjord Kommissionen af 1926) på de interesserede arealer, som i alt omfattede ca. 17 295 ha. Den 20. december 1941 var kommissionen færdig med påligningen af lodsejerbidragene på de ca. 12 000 parceller, og den herefter udfærdigede partsfordeling fremlagdes til offentligt eftersyn i de 23 sogne, som fordelingen omfattede. Den 31. december 1942 fremsendte kommissionen sit materiale til ministeriet for offentlige arbejder med henblik på opkrævning af bidragsbeløbene hos lodsejerne, men sagen stillede i bero under hensyn til, at der — specielt med henblik på afvikling af de omhandlede lodsejerbidrag — ved § 1, stk. 4, i lov nr. 141 af 30. marts 1942 om ændring i og tillæg til lov nr. 599 af 14. november 1940 om landvinding var givet landbrugsministeren bemyndigelse til ved godkendelse af nye landvindingsager at inddrage den et tidligere etableret afvandsingsanlæg påhvilende gæld i den nye sag, således at der til den gamle gælds betaling kunne ydes tilskud og lån på landvindingslovens vilkår. Indtil begyndelsen af 1949 havde ministeriet for offentlige arbejder imidlertid kun modtaget underretning om 7 af Det Danske Hedeselskab projekterede landvindingsager, hvori der var inddraget lodsejerbidrag til Hvide Sande-anlægget til et beløb af i alt ca. 202 000 kr., og da man på dette tidspunkt ikke mente at burde udskyde opkrævningen af bidragsbeløbene yderligere, blev der truffet foranstaltning til bidragenes indrivelse gennem amtstuerne. Repræsentanter for lodsejerne fremsatte i den anledning indsigelse om, at bidragsforpligtelsen i sin tid burde have været tinglyst på de i partsfordelingen optagne ejendomme, samt at statens ret til at kræve bidragene betalt var forældet. Under hensyn til de fremdragne tvivls-punkter besluttede ministeriet at nedsætte et opkrævningsudvalg (Ringkøbing Fjord Udvalget af 1950), der på ministeriets vegne skulle søge bidragene inddrevet hos lodsejerne, om fornødent ved domstolenes hjælp.

Udvalget har i første række bestræbt sig på at sikre statskassens ret gennem en afbrydelse af den løbende forældelse, men for at få afklaret spørgsmålet om, hvorvidt Hvide Sande-bidragene kunne bortfalde over for godtroende købere af bidragspligtige ejendomme, fordi bidragspligten ikke var tinglyst, anlagde udvalget med ministeriets tilslutning ved Vestre Landsret en principiel retssag imod en gårdejer, der havde købt en sådan ejendom i 1945 uden kendskab til det utinglyste bidrag. Ved Vestre Landsrets dom af 7. maj 1951 blev det statueret, dels at bidragspligten ikke var forældet,

dels at tinglysning af bidragene var unødvendig til beskyttelse af retten over for købere i god tro, idet landsretten fandt, at byrden på de bidragspligtige ejendomme var opstået før den 1. april 1927, da den ældre tinglysningsordning, som fritog offentligretlige rettigheder fra tinglysning, var gældende. Dommen blev dog påanket til højesteret, som i sin dom af 23. maj 1952, jfr. bilag 1, frifandt den pågældende gårdejer for betaling af det hans ejendom pålignede Hvide Sande-bidrag. Ved dommen voterede 8 højesteretsdommere for, at Hvide Sande-bidragene først var opstået den 20. december 1941, da Ringkøbing Fjord Kommissionen af 1926 fremlagde partsfordelingen til eftersyn. Af disse 8 dommere begrundede de 4 frifindelsen med, at staten kun havde en personlig ret mod de mennesker, der i 1941 ejede de i partsfordelingen optagne ejendomme, og efter denne opfattelse kunne bidragene overhovedet ikke tinglyses på ejendommene. 4 andre højesteretsdommere begrundede frifindelsen med, at statens ret som vedrørende fast ejendom burde have været tinglyst i december 1941 i overensstemmelse med tinglysningslovens § 1, for at bidragspligten ikke skulle bortfalde over for en køber, der — som den indstævnte gårdejer — ikke kendte bidragets eksistens. Endelig stemte 1 højesteretsdommer for at stadfæste Vestre Landsrets dom.

Til § 1.

En opkrævning af bidragsbeløbene vil være mulig, eftersom den løbende forældelse er blevet afbrudt af Ringkøbing Fjord Udvalget af 1950 over for alle nuværende og tidligere ejere af bidragspligtige ejendomme samt over for arvinger efter tidligere ejere, men opkrævningen vil støde på den afgørende vanskelighed, at det i de allerfleste tilfælde af salg af bidragspligtige ejendomme vil være praktisk taget umuligt for staten at bevise, at køberne har kendt den utinglyste bidragspligt, eller at de ved grov uagtsomhed selv var skyld i deres ukendskab til bidraget, og man vil her være henvist til at søge beløbene inddrevet hos de tidligere ejere tilbage til den 20. december 1941. Da man på enen regner med, at disse ejendomme gennemsnitligt vil skifte ejer hvert 20. år, vil det altså sige, at over halvdelen af de ca. 2 300 personer, som på grundlag af det i højesteretsdommen anførte hæfter for bidragene, ikke mere ejer de bidragspligtige ejendomme, ligesom mange af de tidligere ejere vil være afgået ved døden, uden at bidragspligten er blevet overført på deres arvinger. Hvis en skyldner ikke ejer fast ejendom, vil fordringen derhos erfaringsmæssigt oftest være uerholdelig. Der vil derfor kun i de til-

fælde, hvor de nuværende ejere også ejede de bidragspligtige ejendomme den 20. december 1941, være udsigt til, at provenuet af en opkrævning vil stå i rimeligt forhold til de med opkrævningen forbundne betydelige udgifter og ulemper, men opkrævningen vil over for sådanne ejere i mange tilfælde virke tilfældig og uretfærdig, fordi den som følge af Hvide Sande-anlæggets fuldførelse i 1931 indtrådte værdistigning på jorderne allerede vil være betalt til sælgerne i form af forhøjede købesummer.

Efter alt foreliggende skønnes det såvel rimeligt som hensigtsmæssigt, at man undlader at opkræve de omhandlede, i 1941 pålignede lodsejerbidrag, hvis motivering har været fuldførelsen i 1931 af et i 1926 påbegyndt sluseanlæg m. m. ved Hvide Sande.

Til Ringkøbing Fjord Udvalget af 1950 er der i alt indbetalt bidragsbeløb på 56 701 kr., som det, hvis bidragspligten eftergives, findes rigtigst at tilbagebetale til lodsejerne.

Til § 2.

Af landbrugsministeriet er der siden 1942 i forbindelse med godkendelse af landvindingssager på egnen foretaget inddragelse i medfør af tillægget af 1942 til landvindingsloven af Hvide Sande-bidrag til et samlet beløb af ca. 400 000 kr., hvoraf ca. 236 000 kr. i form af lån, der skal afdrages over 20 år. De resterende ca. 164 000 kr. af det førstnævnte beløb er inddraget i form af tilskud og således i realiteten allerede eftergivet lodsejerne.

Til § 3.

Med hensyn til eftergivelse af ikke-betalte Hvide Sande-bidrag består der en afgørende forskel imellem på den ene side ejendomme, på hvilke der er udført landvindingsarbejder, og hvor Hvide Sande-bidragene derfor er inddraget under landvindingslovens låne- og tilskudsordning, og på den anden side ejendomme, hvor ejerne ikke har nydt godt af en sådan bidragsinddragelse. I førstnævnte henseende vil landbrugsministeriet efter indstilling af statens landvindingsudvalg nemlig i nogle tilfælde ved fastsættelsen af størrelsen af tilskudsprocenten i landvindingssagen have taget hensyn til den på arealerne hvilende, betydelige gæld til Hvide Sande-anlægget, således at den del af anlægsudgifterne til landvindingen, der inddrages i form af landvindingstilskud, vil være større, end landvindingssagens „godhed“ i og for sig berettiger til. I sådanne tilfælde vil en eftergivelse af Hvide Sande-gælden bevirke, at en forudsætning for den højere tilskudsprocent brister. Det skønnes derfor rimeligt, at eftergivelse af Hvide Sande-bidrag, der er inddraget af landbrugsministeriet under landvindingsloven, gøres betinget af, at alle disse sager efter fornyet behandling i landbrugsministeriet på ny forelægges for afvandingskommissionen med anmodning om, at der foretages en fornyet bedømmelse af lodsejernes tilsvarende statskassen i henhold til § 2, jfr. § 5 i landvindingsloven, således at der ikke tages hensyn til den arealerne påhvilende Hvide Sande-gæld.

Bilag 1.

Udskrift af Højesterets dombog i sagen nr. 249/1951.

Ringkøbing Fjord Udvalget af 1950 på statskassens vegne mod gårdejer Carl Madsen.

I denne sag afsagde højesteret den 23. maj 1952 sålydende

DOM:

Den indankede dom er afsagt af Vestre Landsret.

I pådømmelsen har ni dommere deltaget.

For højesteret har appellanten påstået dommen stadfæstet, for så vidt den tilpligter indstævnte at betale 2 386 kr. 09 øre med renter, samt indstævnte tilpligtet at tåle, at forpligtelsen til at betale nævnte beløb med renter tinglyses på ejendommen matr. nr. 59 a og 60 af Søgaard hovedgård m. m., Ny sogn.

Indstævnte har påstået frifindelse, men har for så vidt dommen stadfæstes med hensyn til indstævntes betalingsforpligtelse, ikke rejst indsigelse imod, at appellants påstand om tinglysning tages til følge.

Til støtte for sin frifindelsespåstand har indstævnte ud over det for landsretten anførte tillige gjort gældende, at bidragspligten efter lov nr. 71 af 29. marts 1924 § 4 ikke hæfter på ejendommene fra ejer til ejer, samt at det af kommissionen af 1926 foretagne pålæg af bidrag er ugyldigt, fordi kommissionen ikke som påbudt i loven af 1924 ved sine forhandlinger har fulgt de i lov af 30. december 1858 for landvæsenkommissioner fastsatte regler.

Der er for højesteret enighed om, at partsfordelingslisterne kun har været fremlagt til almindeligt eftersyn een gang, nemlig — efter bekendtgørelse herom — i tiden fra 20. december 1941 til 12. januar 1942, og at listerne da ikke var forsynet med nogen beløbsangivelse for de enkelte ejendommers bidragspligt, idet beløbsangivelsen først påførtes i efteråret 1942.

Fire dommere finder, at bestemmelserne i loven af 29. marts 1924 må forstås således,

at den i lovens § 4 fastsatte bidragspligt for ejerne af de interesserede arealer ikke hviler på ejendommene som sådanne, men alene påhviler dem, der var ejere på det tidspunkt, da 6 år var forløbet efter foranstaltningernes udførelse, og partsfordelingen derefter var fastlagt ved fremlæggelse af listerne, altså den 20. december 1941, og de stemmer som følge heraf for at tage indstævntes frifindelsespåstand til følge og for med hensyn til sagens omkostninger at forholde som nedenfor bestemt.

Fire dommere finder, at lovens § 4 må forstås således, at bidragspligten skal hvile på vedkommende ejendomme fra det tidspunkt, da kommissionen af 1926 i medfør af lovens § 4 har truffet bestemmelse om, hvilke ejendomme der er bidragspligtige. Da sådan bestemmelse først er truffet i 1941, kan den utinglyste ret til bidrag ikke gøres gældende over for indstævnte, der senere har erhvervet ejendommen i god tro, og med denne begrundelse stemmer disse dommere på samme måde.

Een dommer bemærker følgende:

Bestemmelserne i lov nr. 71 af 29. marts 1924 findes at måtte forstås således, at der ved den af ministeriet for offentlige arbejder i henhold til loven den 3. juni 1926 afgivne resolution er pålagt indstævntes ejendom en hæftelse, som iflg. tinglysningslovens § 52, stk. 1, jfr. lov nr. 56 af 31. marts 1937, har bevaret sin gyldighed uden tinglysning. Idet dernæst det på grundlag af hæftelsen opståede krav, der ubestridt er opgjort til 2 386 kr. 09 øre, tidligst kan anses stiftet ved anlæggenes udførelse den 1. oktober 1933 og ikke er omfattet af bestemmelserne i lov nr. 274 af 22. december 1908, findes den af indstævnte nedlagte forældelsesindsigelse ikke at kunne tages til følge. Der findes

endelig ikke med hensyn til den af kommissionen af 1926 benyttede fremgangsmåde at være oplyst omstændigheder, der kan medføre, at indstævnte nu skulle kunne kræve den af kommissionen trufne afgørelse tilsidesat, hvorved bemærkes, at der hverken i klagen af 7. januar 1942 eller senere har været fremført indsigelse i så henseende overfor kommissionen.

Herefter stemmer denne dommer for at tage appellants påstand til følge.

Der vil være at give dom efter stemmeflertallet.

Thi kendes for ret:

Indstævnte, gårdejer Carl Madsen, bør for tiltale af appellanten, Ringkøbing Fjord Udvalget af 1950 på statskassens vegne, i denne sag fri at være.

Appellanten betaler til det offentlige de rets- og stempelafgifter, som skulle have været erlagt, hvis indstævnte ikke havde haft fri proces for landsret og højesteret, samt de i landsretsdømmen nævnte salærer til sagfører Paabøl Jensen 300 kr., til overretssagfører Ørum 400 kr. og til landsretssagfører Klerk 150 kr., samt i salær for højesteret til landsretssagfører Klerk 800 kr.

Ved den af Vestre Landsret den 7. maj 1951 i sagen afsagte dom var kendt for ret:

„Sagsøgte, gårdejer Carl Madsen, bør til sagsøgerne, Ringkøbing Fjord Udvalget af

1950 på statskassens vegne, betale 2 386 kr. 09 øre tillige med renter heraf 5 pct. årlig fra den 9. september 1950, indtil betaling sker.

Sagsøgte bør for sagsøgeres påstand om, at sagsøgte tilpligtes at anerkende, at fornævnte beløb tillige med renter vil kunne tinglyses som hæftelse på hans faste ejendom matr. nr. 59 a og 60 af Søgaard Hovedgaard m. m., Ny sogn, fri at være.

Til det offentlige betaler sagsøgte de rets- og afgifter, som skulle have været erlagt, såfremt sagen ikke havde været afgiftsfri for sagsøgerne, samt til sagsøgte i sagsomkostninger 350 kr.

Der tillægges den for sagsøgte under sagens forberedelse for underretten beskikkede sagfører, sagfører Paabøl Jensen, i salær 300 kr. og den for sagsøgte under domsforhandlingen beskikkede sagfører, overretssagfører Ørum, i salær 400 kr., hvilke beløb tillige med det salær på 150 kr., der er tillagt den for sagsøgte under en subsidiær vidneafhøring beskikkede sagfører, landsretssagfører Klerk, udredes af det offentlige.“

Udskriftens rigtighed bekræftes.

Højesterets justitskontor,

København, den 24. maj 1952.

Navn.